

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนไทรทองวิทยาคาร อำเภอหนองกงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

Participatory Development of Learning Sources in Saithongwitthayakhan School, Nong Kung Si District, Kalasin Province

อำนาจ ธารบุญ¹ วรวรรณ อุบลเลิศ² และชยากานต์ เรืองสุวรรณ³
Amnat Thanboon¹, Worawan Ubonloet² and Chayakan Ruangsuan³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทองวิทยาคาร 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทองวิทยาคาร 3) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทองวิทยาคาร ใช้หลักวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีกระบวนการพัฒนา ประกอบด้วย ขั้นการร่วมกันวางแผน ขั้นการร่วมกันปฏิบัติ ขั้นการร่วมกันสังเกตการณ์ และขั้นการร่วมกันสะท้อนผล กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 12 คน ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการประชุม แบบสังเกตพฤติกรรมผู้ร่วมสนทนากลุ่ม แบบสังเกตการสร้างแหล่งเรียนรู้สวนสมุนไพร แบบสอบถามความพึงพอใจ และแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพปัญหาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทองวิทยาคารมีแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และควรมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายแต่ความต้องการร่วมกันมากที่สุด คือ ต้องการสร้างแหล่งเรียนรู้สวนสมุนไพร 2) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ควรจัดทำโครงการขึ้นเพื่อของงบประมาณสนับสนุนจากทางโรงเรียนและให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกันโดยมีแนวความคิดร่วมกันถึงการวางแผนการพัฒนาและรูปแบบของสวนสมุนไพรร่วมกันว่าจะปลูกในแปลงอิฐบล็อกรูปทรงสี่เหลี่ยมความยาวด้านละสองกอน รวมทั้งสร้างรั้วรอบขอบชิดให้เป็นระเบียบสัดส่วนสวยงาม ส่วนผลของการพัฒนาทำให้ได้สวนสมุนไพรที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ครู นักเรียน ชุมชน ได้ใช้ประโยชน์จากสวนสมุนไพรอย่างคุ้มค่า รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 3) ความพึงพอใจของนักเรียน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด (4.62)

คำสำคัญ : การพัฒนา, แบบมีส่วนร่วม, โรงเรียนไทรทองวิทยาคาร

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ABSTRACT

The research aimed to: 1) study the state of problems and needs for development of learning sources in Saithongwitthayakhan School; 2) study suggestions and guidelines on development of learning sources in Saithongwitthayakhan School; and 3) study the level of students' satisfaction with the organization of learning sources in Saithongwitthayakhan School. The methodology was action research with the research process comprising planning together, taking action together, observing together and reflecting the results together. The research group consisted of 12 researchers, and there were 45 informants. The instruments were an interview form, a form for focus group discussion, minutes of the meeting, a behavioral observation form for the focus group, an observation form for building an herb garden as a learning source, and a satisfactory questionnaire. The analysis of the quantitative data employed the mean, percentage, and standard deviation. The analysis of the qualitative data employed a descriptive analysis.

The results are as follows: 1.) The results of the study of the state of problems and needs for development of learning sources in Saithongwitthayakhan School revealed a lack of learning sources and thus learning sources should be developed to nurture learning organization, and learning sources should be various. The needs for development of learning sources were various and the most common need was building an herb garden as a learning source. 2.) Regarding the suggestions and guidelines on development of learning sources, the research group proposed a project of building an herb garden as a learning source with participation of everyone. The development was planned and the garden was designed. The development yielded an herb garden which could foster learning. Teachers, students, and the community could make use of the garden to the best of its worth and they learned how to seek knowledge independently. 3.) The students' satisfaction with the learning source in Saithongwitthayakhan School was in the highest level (4.62).

Key Words : Development , Participatory, Saithongwitthayakhan School

บทนำ

สังคมทุกวันนี้และในอนาคตเป็นสังคมฐานความรู้ที่การเรียนรู้ ความรู้ และนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริม และสร้างสภาพการณ์ เพื่อเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนส่วนใหญ่ในประเทศ โดยยึดหลักการให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและตัดสินใจในกิจกรรมสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และชุมชนท้องถิ่น การสนับสนุนให้สังคมทุกภาคส่วน และทุกระดับได้รับการพัฒนาเด็กตามศักยภาพ และการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อความสำเร็จในการปฏิบัติเช่นนี้จะทำให้เกิดพลังชุมชนท้องถิ่นที่เข้มแข็ง อันจะเป็นรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศอย่างมีเสถียรภาพ และยั่งยืนตลอดไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้กันอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2548 : 13-17)

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการสนองตอบเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ต้องการให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษามากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดในมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยให้สถานศึกษาทุกแห่ง ที่จัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ต้องจัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็น 3 ลักษณะ คือ 1) กำกับ 2) ส่งเสริม สนับสนุน และ 3) มีอำนาจอื่นตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 14) มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตราที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามศักยภาพตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ มาตราที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น และมาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันทางวิชาการ และองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน (สำนักงาน

วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549 : 10-12)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดมุ่งหมายพัฒนาผู้เรียนให้เป็น คนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต 3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย 4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : 5-6)

สถานศึกษานับว่าเป็นหน่วยงานสำคัญของการบริหารจัดการศึกษาในระดับรากหญ้าเพราะมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนเป็นอย่างมาก กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นในระดับสถานศึกษาได้มีการประกาศอย่างชัดเจน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติว่า การปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และหัวใจปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ คือ การปฏิรูปจากการยึดวิชาเป็นตัวตั้งมาเป็นยึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรือที่เรียกว่าผู้เรียนเป็นสำคัญ สิ่งที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาไทย คือ แนวคิดและการปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้อง มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยตรง รวมไปถึงผู้เรียนจะต้องรับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะเป็นผู้เรียนรู้ และ ผู้ปกครองหรือประชาชนทั่วไปจะต้องรับรู้ และยอมรับในรูปแบบ หรือวิธีการดำเนินการที่บุตรหลานของตนจะได้รับในลักษณะที่แตกต่างไปจากเดิม (นวลจิตต์ เชาวศิริพงศ์, 2545 : 5)

ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรนั้น การปฏิรูปการศึกษาที่กำลังดำเนินการอยู่อย่างเข้มข้นในขณะนี้การปฏิรูปด้านหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนนั้น ได้เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หากมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จะช่วยให้การปฏิรูปด้านนี้สำเร็จได้โดยครูจะต้องปฏิรูปปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง หันมาใช้แหล่งเรียนรู้มากขึ้น ครูผู้สอนก็คือแหล่งเรียนรู้ดั้งเดิมแหล่งหนึ่งที่มีความสำคัญมาแต่อดีต แต่ด้วยความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้น ครูจึงไม่สามารถเป็นศูนย์กลางถ่ายทอดสรรพวิชาได้อีกต่อไป การสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางนั้น เด็กจะได้รับประสบการณ์น้อยและแคบ ยิ่งครูสอนด้วยการบรรยายพูดให้นักเรียนจด ฟังจากครูคนเดียว ทำกิจกรรมเหมือนกันด้วยแล้ว นอกจากได้ความรู้เพียงน้อยนิดต้องจดจำแล้วยังไม่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลอีกด้วย เด็กยังคงคิดไม่เป็น ทำไม่เป็น แก้ปัญหาไม่เป็น แก้ปัญหาไม่ได้ เราจึงได้เด็กไม่มีคุณภาพเท่าที่ควรหลังจบการศึกษา (เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒน์ เศรษฐ์, 2542 : 26 - 37)

สถานศึกษาเป็นสถานที่เรียนรู้ที่ผู้เรียนใช้เวลาในแต่ละวัน รongมาจากการอยู่บ้านสถานศึกษาที่ดีมีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ก็มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างลักษณะของเด็กทั้งด้านร่างกายและสุขภาพจิต คุณธรรม สุนทรียภาพบุคลิกลักษณะและนิสัยใจคอ ความสามารถในการใฝ่รู้และใฝ่เรียน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกระทำ นอกจากนั้น ครูมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของนักเรียนโดยตรง จึงจำเป็นต้องปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องอาศัยกระบวนการทางการศึกษา โรงเรียนเป็นสถาบันที่ทำการฝึกอบรม ส่งเสริมให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องและดีงาม เป็นที่ยอมรับของสังคม การจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา คือ จุดเริ่มต้นของการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

(จूरี่รัตน์ อ้วนพรหมมา, 2553 : บทนำ)

โรงเรียนไทรทองวิทยาคาร เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีพื้นที่ 17 ไร่ 2 งาน 98 ตารางวา มีเขตบริการเพียงหมู่บ้านเดียว คือ บ้านไทรทอง หมู่ 10 ตำบลดงมูล อำเภอนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ มีบ้านเรือน จำนวน 181 หลังคาเรือน มีประชากรในหมู่บ้าน 760 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตรและรับจ้าง มีฐานะยากจนบางบ้านพ่อแม่ต้องไปทำงานรับจ้างต่างจังหวัดทั้งให้เด็กนักเรียนอยู่กับตา ยายตามลำพัง ประชากรวัยเรียนเข้าเรียนที่โรงเรียนไทรทองวิทยาคาร มีจำนวน 60 คน ซึ่งโรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ข้าราชการครู จำนวน 4 คน มีนโยบายส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้โดยประสานความร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครอบครัว สถานศึกษาอื่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน ส่งเสริม สนับสนุนให้ครู นักเรียน ชุมชน มีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

จากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู พบว่า โรงเรียนยังมีพื้นที่ว่างเปล่าจำนวนมากที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ซึ่งสามารถที่จะพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ได้ เนื่องจากโรงเรียนขาดแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติและ การเกษตร จากสภาพและปัญหาที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนได้ประชุมปรึกษาหารือและสรุปว่าควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยการขอความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เป็น

รูปธรรม ผู้วิจัยในฐานะครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ โรงเรียนมีความเห็นว่าเป็นโอกาสดีที่จะนำปัญหานี้ทำเป็นงานวิจัยเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้นักเรียนได้ศึกษา แหล่งเรียนรู้ อันจะเกิดผลทางปัญญาแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทองวิทยาคาร
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทองวิทยาคาร
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทองวิทยาคาร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนไทรทองวิทยาคาร มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย
 - 1.1 ผู้วิจัย จำนวน 1 คน
 - 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน
 - 1.3 ครู จำนวน 3 คน
 - 1.4 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 6 จำนวน 45 คน
3. พื้นที่วิจัย โรงเรียนไทรทองวิทยาคาร อำเภอนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทอง วิทยาการ ครั้งนี้มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการร่วมกันวางแผน (Planning)

การใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ แบบ สัมภาษณ์ แบบการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการประชุม และแบบสังเกตพฤติกรรมผู้ร่วมสนทนากลุ่ม สรุปผล การเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ความหมายของแหล่ง เรียนรู้หมายถึงสถานที่ให้ความรู้เป็นแหล่งจัด ประสบการณ์เพิ่มพูนความรู้สำหรับนักเรียน ครู ผู้สนใจ เข้าไปใช้ศึกษาทั้งที่เป็นธรรมชาติ สิ่งปลูกสร้าง หรือ อาจเป็นบุคคลก็ได้ ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้จากของจริงได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้ตื่นเต้น สนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียน ได้องค์ ความรู้ที่หลากหลายส่งเสริมทักษะทางการเรียนได้ดียิ่ง ขึ้น สภาพปัญหาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทอง วิทยาการมีไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ ควรพัฒนา แหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และควรมี แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ความต้องการในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายแต่ความต้องการร่วมกัน มากที่สุด คือ ต้องการสร้างแหล่งเรียนรู้สวนสมุนไพร ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ควรจัดทำโครงการขึ้นเพื่อของบประมาณสนับสนุน จากทางโรงเรียนและให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการ พัฒนาร่วมกันโดยมีแนวความคิดร่วมกันถึงการวางแผน การพัฒนาและรูปแบบของสวนสมุนไพรร่วมกันว่าจะ ปลูกในแปลงอิฐบล็อกรูปทรงสี่เหลี่ยมความยาวด้านละ สองกอน รวมทั้งสร้างรั้วรอบขอบชิดให้เป็นระเบียบ สดส่วนสวยงาม

2. ขั้นการร่วมกันปฏิบัติ (Action)

การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้ความต้องการ ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายนอกอาคารโดยการสร้าง สวนสมุนไพร ผู้วิจัยได้เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติ ผู้วิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน และนักเรียนได้เข้ามามีส่วน

ร่วมดำเนินการตามแผนงานในโครงการจนประสบผล สำเร็จตามกำหนดเวลาได้สวนสมุนไพรที่เอื้อต่อการ จัดการเรียนรู้ ให้ครู นักเรียน และชุมชน สามารถเข้า ศึกษาหาความรู้ได้

3. ขั้นการร่วมกันสังเกตการณ์ (Observation)

ใช้เครื่องในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบ สังเกตการณ์สร้างแหล่งเรียนรู้สวนสมุนไพร สรุปผลการ รวบรวมข้อมูล พบว่า ขั้นการร่วมกันสังเกตการณ์ เป็นการสังเกตจากขั้นร่วมกันปฏิบัติตามกิจกรรมใน โครงการตั้งแต่เริ่มโครงการจนสิ้นสุดโครงการ ระยะ เวลาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสม กิจกรรมทุกขั้นตอนบรรลุผลตามเป้าหมาย ทุกคนเห็น ความสำคัญในการดำเนินการมีส่วนร่วมและให้ความ ร่วมมือกันจนโครงการแล้วเสร็จได้สวนสมุนไพรที่เป็น ไป ตามเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน ส่วนอุปสรรคในการ ปฏิบัติกิจกรรมเป็นอุปสรรคภายนอกไม่สามารถ ควบคุมได้เพราะในบางวันของการปฏิบัติกิจกรรมมี ฝนตกลงมาแต่ก็ไม่บ่อยครั้งทำให้ผลกระทบไม่มาก นอกจากนี้พันธุ์พืชสมุนไพรบางชนิดเป็นพืชยืนต้นแต่ ได้นำต้นกล้าเล็กๆมาปลูกอาจทำให้เห็นต้นที่สมบูรณ์ช้า

4. ขั้นการร่วมกันสะท้อนผล (Reflection)

ใช้เครื่องในการรวบรวมข้อมูล ดังนี้ แบบสอบถามความ พึงพอใจ และแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน สรุปผล การรวบรวมข้อมูล พบว่า การประเมินความพึงพอใจ ของนักเรียนในการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทอง วิทยาการ จากการประเมินผล พบว่า มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับ มากที่สุด ส่วนการประเมินจาก แบบสอบถามความสำเร็จ พบว่า รูปแบบวิธีการพัฒนา แหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสมเพราะทุกคนได้มีส่วนร่วม ในการระดมความรู้ความสามารถช่วยกัน เมื่อพัฒนา เสร็จได้สวนสมุนไพรทำให้ประโยชน์ต่อโรงเรียนได้มี แหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วม ในการพัฒนาพบว่ามีความพึงพอใจมาก เพราะเป็นการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมทั้งครูและ ให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทร่วมด้วย ส่วนข้อเสนอแนะต่อไปคือ

อยากให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น และขยายสวนสมุนไพรเพิ่มขึ้น และบรรจุการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ลงในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

อภิปรายผล

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทอง วิทยาการ อภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทอง วิทยาการ สภาพปัญหาแหล่งเรียนรู้โรงเรียนขาดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตร เช่น สวนสมุนไพร แปลงเกษตร ขาดครูผู้ดูแล และแหล่งเรียนรู้ไม่ได้รับการพัฒนา ความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต้องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกอาคารเรียนโดยใช้พื้นที่ว่างเปล่าให้เกิดประโยชน์โดยการสร้างสวนสมุนไพรขึ้น เกษมสันต์ ศรีคำแสง (2553 : 139 - 142) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โรงเรียนบ้านโคกก่องสหมิตรวิทยาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโคกก่องสหมิตรวิทยาการ มีการวางแผนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแต่ไม่ครอบคลุมทั้งระบบการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผน ขาดการนิเทศติดตามผลอย่างจริงจัง การบริหารและจัดการการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างขาดประสิทธิภาพ การใช้แหล่งเรียนรู้ไม่เต็มศักยภาพใช้ประโยชน์ไม่ตรงตามความต้องการ จูรีรัตน์ อ้วนพรหมมา (2553 : 117-121) ได้ศึกษาการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโดยใช้กิจกรรม 5 ส โรงเรียนบ้านโคกขามเลียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร พบว่า สภาพและปัญหาการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส โรงเรียนยังไม่ได้วางแผนการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน นงศ์ศรี ราชมณี (2553 : 114-118) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการ

เรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่าสภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนก่อนการพัฒนาทางด้านกายภาพมีแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ บุชา ช่วยแสง (2553 : 77-79) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านหนองอ้อน้อย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี มีขั้นตอนและผลวิจัยดังนี้ ระยะที่ 1 ขั้นตอนการเตรียมการ โดยใช้เทคนิคการประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามความคิดเห็น แบบสังเกตการณ์ แบบบันทึกการประชุมและแบบบันทึกของผู้วิจัย พบว่า สภาพปัจจุบัน ผู้เข้าร่วมวิจัยไม่เข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ขาดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ขาดการเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน อภิชัย ดาวดิ่งส์ (2554 : 118 - 121) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโรงเรียนหนองโนวิทยา อำเภอหนองกุงศรี สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ผลการศึกษาปัญหาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา มีแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอ ไม่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอนและที่มีอยู่ใช้การไม่ได้ ขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ครูไม่ใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทอง วิทยาการ ข้อเสนอแนะการพัฒนาสวนสมุนไพรโดยการจัดทำโครงการและให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกัน ได้สวนสมุนไพรที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ให้ครู นักเรียน และชุมชน สามารถเข้าศึกษาหาความรู้ได้ นิรุต ถึงนาค (2550 : 87-94) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สารที่ 2 งานอาชีพ โรงเรียนเทศบาล

สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองมหาสารคาม พบว่า การนำหลักการวิจัยปฏิบัติการโดยนายยุทธศาสตร์ หลากหลายมาใช้ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การระดมความเห็น การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศติดตาม ทำให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีเจตคติที่ดีต่อการสอนมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาประสิทธิภาพการสอนจนสามารถนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีการปฏิบัติจริงได้ผลจนเกิดความเชื่อมั่น เกษมสันต์ ศรีคำแสง (2553 : 139-142) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพโรงเรียนบ้านโคกก่องสหมิตรวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากกลนคร เขต 1 พบว่า แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโคกก่องสหมิตรวิทยาคาร ประกอบด้วย กิจกรรมสร้างความตระหนัก กิจกรรมสร้างองค์ความรู้ จูรีรัตน์ อ้วนพรหมมา (2553 : 117-121) ได้ศึกษาการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้ กิจกรรม 5 ส โรงเรียนบ้านโคกขามเสียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร พบว่า แนวทางการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้ กิจกรรม 5 ส โรงเรียน ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การประชุมระดมสมอง การปฏิบัติตามกิจกรรม 5 ส การจัดประกวดเขตบริการดีเด่นและการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การติดตามและประเมินผลการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้ กิจกรรม 5 ส ทรงรัตน์ ศรีสารคาม (2553 : 146-152) ได้ศึกษากระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอมือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า กระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมประกอบด้วย การวิเคราะห์บริบทของโรงเรียน การวิเคราะห์บริบทของชุมชนชุมชน การกำหนดประเด็นที่จะสร้างความร่วมมือในการ

พัฒนาแหล่งเรียนรู้ การสร้างเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ส่วนแนวทางการสร้างความร่วมมือต่อการบริหารการศึกษา มี 6 แนวทาง คือ สำรวจแหล่งเรียนรู้ชุมชน จัดเวทีเสวนาในชุมชน การสนทนากลุ่ม การกำหนดคุณลักษณะของแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้และการสร้างข้อตกลงความร่วมมือ ส่วนการนำเสนอกระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพชุมชนและโรงเรียนโดยได้นำเสนอผ่าน 3 ทาง คือ เสนอผ่านกลุ่มเป้าหมาย เสนอผ่านที่ประชุมของชุมชนและโรงเรียน นำเสนอผลการดำเนินงานผ่านเครือข่ายการเรียนรู้ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลการดำเนินงานทำให้เกิดโครงการศึกษาดูงานในชุมชนร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน เพื่อนำมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีในชุมชนและทางโรงเรียนได้นำนักเรียนเข้าเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ที่จัดตั้งขึ้น โดยมีประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ถ่ายทอดชุดความรู้ ส่งผลให้มีการปรับกระบวนการเรียน เปลี่ยนการสอนของครูในโรงเรียน โดยมีชุมชนเข้าร่วม นงค์ศรีราชมณี (2553 : 114-118) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากกลนคร เขต 3 พบว่า วิธีการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนผู้วิจัยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การศึกษาดูงาน การแสวงหาความร่วมมือจากแหล่งเงินทุนภายนอก การสร้างทีมงานโดยให้มีกิจกรรมย่อย บุษบา ช่วยแสง (2553 : 77-79) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านหนองอ้อย อำเภอนงนุช จังหวัดอุดรธานี ระยะที่ 2 ขึ้นการพัฒนา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการร่วมกันวางแผน ขั้นการร่วมกันปฏิบัติการ ขั้นการร่วมกันสังเกตการณ์และขั้นการร่วมกันสะท้อนผล ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม พรรณี เสี่ยงบุญ (2553 : 117-119) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความสามารถดำเนินการตามแผนดำเนินการพัฒนา เกิดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น 4 ฐาน คือ ฐานห้องสมุด ฐานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ฐานสวนป่านานาพันธุ์ และฐานสวนเกษตรพอเพียงและมีบรรยากาศการเรียนรู้ดีขึ้นเป็นที่ชื่นชมของผู้มาเยี่ยมชม ครู นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ อภิชัย ดาวดิงส์ (2554 : 118 - 121) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโรงเรียนหนองโนวิทยา อำเภอนองบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ส่งผลให้แหล่งเรียนรู้ด้านห้องสมุดมีบรรยากาศที่ดี มีระบบ มีหนังสือใหม่และเพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ มีโต๊ะและเก้าอี้สำหรับอ่านหนังสือ แหล่งเรียนรู้ด้าน ICT มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพียงพอแก่นักเรียน มีระบบอินเทอร์เน็ตให้บริการครูและนักเรียนใช้สำหรับสืบค้นในการจัดการเรียนรู้ มีห้องที่เป็นระบบมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทองวิทยาคาร การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไทรทองวิทยาคาร จากการประเมินผล พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด เกษมสันต์ ศรีคำแขง (2553 : 139-142) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพโรงเรียนบ้านโคกก่องสหมิตรวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 1 พบว่า มีความเห็นเกี่ยวกับระดับความสำเร็จของการดำเนินงานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครู นักเรียน มีความพึงพอใจต่อความสำเร็จของการดำเนินงานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด นงศ์ศรี ราชมณี (2553 : 114-118) ได้

ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กลยุทธ์การศึกษาดูงาน การแสวงหาความร่วมมือจากแหล่งเงินทุนภายนอก และการสร้างทีมงาน ได้ส่งผลให้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีความเข้าใจ สามารถดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการทำงานเป็นทีม ทำให้ผู้ร่วมวิจัย นักเรียน และชุมชนมีระดับความพึงพอใจการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก บุชบา ช่วยแสง (2553 : 77-79) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านหนองอ้อน้อย อำเภอนองบุรี จังหวัดอุดรธานี ความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านหนองอ้อน้อยของผู้ร่วมวิจัยโดยรวมพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดและด้านการร่วมกันสะท้อนผลมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้าน ส่วนด้านการร่วมกันสังเกตการณ์มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้าน พรรณี เสี่ยงบุญ (2553 : 117-119) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า จากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 ระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 อภิชัย ดาวดิงส์ (2554 : 118-121) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโรงเรียนหนองโนวิทยา อำเภอนองบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า การประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาจากการประเมินผลพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนไทรทองวิทยาคาร มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นเวทีหนึ่งในการระดมความคิดเห็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ยอมรับความคิดเห็นของแต่ละคน โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองออกมา เพื่อรับรู้สภาพปัญหา ความต้องการร่วมกัน ตั้งแต่เริ่มการร่วมคิด ร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตาม ร่วมประเมินผล จนบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนา ดังนั้น ในการจัดทำกิจกรรมหรือพัฒนางานในด้านต่าง ๆ ควรมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนแนวความคิด เพื่อหากรอบวิธีการในการพัฒนา โดยใช้แนวความคิดทางวิชาการเป็นหลัก ในการยึดถือปฏิบัติและนำแนวความคิดของชุมชน บุคลากรในองค์กรมาร่วมพัฒนาและแก้ไขปัญหาในองค์กรของตนเอง

1.2 ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษามากขึ้น โดยการจัดอบรมและการจัดประชุม รวมทั้งควรส่งเสริมให้ชุมชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ในชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2.2. ควรวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

เกษม ศรีคำแซง. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ
โรงเรียนบ้านโคกก่องสหมิตรวิทยาคาร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สกลนคร เขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต :

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร)

2553.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนว

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

จุริรัตน์ อ้วนพรหมมา. (2553).การพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามุกดาหาร. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร) สกลนคร.

ทรงรัตน์ ศรีสารคาม.(2553). กระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาสารคาม)

ณรงค์ศรี ราชมณี. (2553). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. (วิทยานิพนธ์

- ครุศาสตร์มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร)
- นวลจิตร เขวกีรพงศ์. (2545). “การจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา,” วารสาร
วิชาการ. 5 : 4-13.
- นิรุต ถึงนาค. (2550). รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ในการจัดการเรียนการสอน
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 2 งานอาชีพ โรงเรียน
เทศบาล สังกัดกองการศึกษาเทศบาล
เมืองมหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม
- เนาวรัตน์ ลิขิวฒนเศรษฐ์. (2542). “แหล่งเรียนรู้ใน
โรงเรียนสร้างเพื่อเด็กมิได้สร้างเพื่อใคร,”
วารสารวิชาการ. 4 (8) : 26-37
- บุษบา ช่วยแสง. (2553). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านหนองอ้อย
อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี.
(วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต :
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี)
- พรรณี เสียงบุญ. (2553). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน
สถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้
เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนบ้านหนองบัวคู
อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตร์มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม มหาสารคาม.
- อภิชัย ดาวดิ่งส์. (2554). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน
สถานศึกษาโรงเรียนหนองโนวิทยา
อำเภอหนองกุงศรี สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2.
(วิทยานิพนธ์ ค.ม. : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม มหาสารคาม).